

ΑΤΕΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ ΤΜΗΜΑ ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Επιδότησεις και αποζημιώσεις από ΕΛΓΑ και ΟΠΕΚΕΠΕ
στους Έλληνες αγρότες και παραγωγούς

ΣΥΝΤΑΞΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: ΚΟΥΤΡΩΤΣΙΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ Α.Μ. 186/05
ΣΤΟΪΚΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Α.Μ. 189/04

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΛΑΤΟΣ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ, 2012

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΕΩΡΓΙΑ

Ιστορική αναδρομή

Η ιστορία της γεωργίας πάει πίσω αρκετές χιλιάδες χρόνια και η ανάπτυξή της οδηγήθηκε και καθορίστηκε σε μεγάλο βαθμό από τις κλιματικές διαφορές, τις κουλτούρες και την υφιστάμενη σε αυτές τεχνολογία.

Η γεωργική απασχόληση οδήγησε τον πρωτόγονο άνθρωπο και σε πλήρη αλλαγή του τρόπου της ζωής του. Έπαψε πια να ζει νομαδικά για να εξασφαλίζει την τροφή του και άρχισε πια να μένει στον τόπο που μπορούσε να καλλιεργήσει

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΕΩΡΓΙΑ

Αγροτικές εργασίες

Η γεωργία αποτελούσε μέχρι πρόσφατα τον κυριότερο κλάδο της οικονομίας μας. Οι κυριότερες αγροτικές εργασίες ήταν:

- Όργωμα και σπορά
- Θερισμός
- Αλώνισμα
- Λίχνισμα
- Η συγκομιδή του καλαμποκιού

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΕΩΡΓΙΑ

Η γεωργία στην Ελλάδα

Η Ελλάδα είναι η περισσότερο γεωργική χώρα στην Ευρωπαϊκή Ένωση και χαρακτηρίζεται από το μεγάλο αριθμό μικρών γεωργικών εκμεταλλεύσεων. Το μεσογειακό κλίμα της Ελλάδος ευνοεί την παραγωγή μεγάλης ποικιλίας γεωργικών προϊόντων.

Αγροτικό εισόδημα

Ο βασικότερος λόγος της πτώσης του αγροτικού εισοδήματος είναι κυρίως η αύξηση του κόστους παραγωγής

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΕΩΡΓΙΑ

Ετήσια μεταβολή αγροτικού εισοδήματος

	<i>Ελλάδα</i>	
	Δείκτης Α (2005=100)	Μεταβολή (%)
2006	98,3	-1,7
2007	99	0,7
2008	88,2	-10,9
2009	89,6	1,6
2010	86,5	-3,5

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΕΩΡΓΙΑ

Εξέλιξη της παραγωγής ορισμένων αγροτικών προϊόντων (σε 1000 τόνους)

Προϊόν	2006	2007	2008	2009	2010*	2011**
Σιτάρι σκληρό	1.424	928	1.147	1.383	1.278	1.071
Σιτάρι μαλακό	362	475	509	480	351	334
Αραβόσιτος	2.366	1.771	2.333	1.607	1.542	1.870
Ρύζι	174	180	188	208	240	240
Καπνός	22	21,5	20,3	20,6	21	20
Βαμβάκι	900	860	650	600	500	620
Τομάτες βιομηχ.	720	640	670	810	620	600
Ζαχαρότευτλα	1.798	828	900	770	761	350
Ελαιόλαδο	422	335	210	235	225	210
Σταφίδα	56	45	46	45	43	43
Κρασί	402	390	387	336	310	250
Λεμόνια	85	46,5	47	30	33	45
Πορτοκάλια	911	880	930	727	700	620
Μήλα	262	262	240	230	250	230
Ροδάκινα	698	760	693	654	610	580
Κρέας αιγοπρβ	111	113	108	109	102	100
Κρέας βόειο	62	57	56	59	61	59
Γάλα αγελαδινό	750	717	706	684	672	665
Γάλα αιγοπρβ.	690	687	645	684	703	720
Μέλι	16	8	12	16	13	12
Σύνολο	12.231	10.004	10.497	9.688	9.035	8.639
Μεταβολή (%)		-18,21	4,90	-7,70	-6,70	-4,38

Προβλήματα στην ελληνική γεωργία

- διαρκώς αυξανόμενες απαιτήσεις για επιτέλεση τόσο των παραδοσιακών της ρόλων (παραγωγή τροφίμων και πρώτων υλών, δημιουργία απασχόλησης, κ.λπ),
- η συμβολή της στην εξασφάλιση της υψηλής ποιότητας των τροφίμων,
- την προστασία του περιβάλλοντος,
- την ολοκληρωμένη ανάπτυξη του αγροτικού χώρου, την «παραγωγή» τοπίου,
- τη διατήρηση του κοινωνικού ιστού της υπαίθρου κ.ά.,
- την κάμψη του εμπορίου,
- τη μείωση της ζήτησης και τον περιορισμό των διαθέσιμων πόρων για τη στήριξη και την ανάπτυξή της,
- αστάθεια των αγορών,
- τις επιπτώσεις από τις κλιματικές αλλαγές,
- την ασφάλεια των τροφίμων.

Η έννοια του αγρότη

- Επαγγελματίας Αγρότης είναι το ενήλικο φυσικό πρόσωπο που έχει δικαίωμα εγγραφής στο Μητρώο Αγροτών και Αγροτικών Εκμεταλλεύσεων, εφόσον πληρεί σωρευτικά τις ακόλουθες προϋποθέσεις:
- Είναι κάτοχος αγροτικής εκμετάλλευσης.
- Ασχολείται επαγγελματικά με αγροτική δραστηριότητα στην εκμετάλλευση τουλάχιστον κατά 30% του συνολικού ετήσιου χρόνου εργασίας του.
- Λαμβάνει από την απασχόλησή του σε αγροτική δραστηριότητα το 35% τουλάχιστον του συνολικού ετήσιου εισοδήματός του και
- Είναι ασφαλισμένος στον Οργανισμό Γεωργικής Ασφάλισης (Ο.Γ.Α.) εκτός εάν εμπίπτει στις εξαιρέσεις από την ασφάλιση στον Ο.Γ.Α., της παραγράφου 4 του παρόντος άρθρου.

Νεοεισερχόμενος αγρότης

- Αρχικά πρέπει να έχει στην κατοχή του κάποια αγροτεμάχια είτε ιδιόκτητα, είτε ενοικιαζόμενα τα οποία και θα καλλιεργηθούν στην εκάστοτε καλλιεργητική περίοδο.
- Πρέπει τον καιρό που θα γίνονται οι δηλώσεις καλλιέργειας (ΟΣΔΕ), τα αγροτεμάχια αυτά να δηλωθούν στον ΟΠΕΚΕΠΕ.
- Αφού γίνει η δήλωση καλλιέργειας, πρέπει ο ενδιαφερόμενος να εγγραφεί στον ΟΓΑ.
- Αφού ολοκληρωθούν τα παραπάνω βήματα απαραίτητη είναι η εγγραφή στο Μητρώο Αγροτών.
- Τέλος στη φορολογική δήλωση που θα κάνει του χρόνου πρέπει να δηλώσει γεωργικό εισόδημα τουλάχιστον στο 35% του συνολικού εισοδήματος.

Ειδικό καθεστώς αγροτών

- Οι αγρότες, για την παράδοση αγροτικών προϊόντων παραγωγής τους και για την παροχή αγροτικών υπηρεσιών, υπάγονται στο καθεστώς αγροτών και δικαιούνται να ζητήσουν την επιστροφή του φόρου που επιβάρυνε τις αγορές αγαθών ή λήψεις υπηρεσιών, τις οποίες πραγματοποίησαν για την άσκηση της εκμετάλλευσής τους.
- Η επιστροφή του φόρου ενεργείται από το Δημόσιο με καταβολή στον αγρότη ποσού, το οποίο προκύπτει με την εφαρμογή κατ' αποκοπή συντελεστή 11%, στην αξία των παραδιδόμενων αγροτικών προϊόντων και των παρεχόμενων αγροτικών υπηρεσιών προς άλλους υποκείμενους στο φόρο, εκτός των αγροτών που υπάγονται στο καθεστώς αυτό.

ΕΛΓΑ – ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΕΙΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΑΓΡΟΤΩΝ

- Ο Οργανισμός Ελληνικών Γεωργικών Ασφαλίσεων (ΕΛ.Γ.Α.) αποτελεί τον κεντρικό φορέα ασφαλιστικής κάλυψης των γεωργικών εκμεταλλεύσεων στην Ελλάδα και επιδίωξή του είναι η στήριξη του γεωργικού εισοδήματος των ασφαλισμένων του.
- Ασφάλιση των ζημιών στη φυτική παραγωγή από τους κινδύνους: χαλάζι, παγετό, ανεμοθύελλα, πλημμύρα, καύσωνας, υπερβολικές ή ακαίρες βροχοπτώσεις, χιόνι, θάλασσα, ζημιές από άγρια ζώα (αρκούδα) και άγρια κουνέλια.
 - Ασφάλιση των ζημιών του ζωικού κεφαλαίου από το σύνολο σχεδόν των φυσικών κινδύνων και ασθενειών - παθήσεων.
 - Ενεργητική προστασία του φυτικού κεφαλαίου και της φυτικής παραγωγής κατά παγετού και χαλαζιού.
 - Από τον ιδρυτικό του νόμο, προβλέπεται η επέκταση των δραστηριοτήτων του και σε άλλους κινδύνους και σε άλλα αντικείμενα

Αντικείμενο Ασφάλισης

Καλύπτονται ασφαλιστικά και αποζημιώνονται μόνο οι άμεσες ζημιές, που αποδεδειγμένα προκαλούνται από τα καλυπτόμενα ασφαλιστικά ζημιογόνα αίτια, στη φυτική.

Καλυπτόμενοι κίνδυνοι

- χαλάζι,
- ο παγετός,
- η ανεμοθύελλα,
- η πλημμύρα,
- ο καύσωνας,
- οι υπερβολικές ή άκαιρες βροχοπτώσεις,
- το χιόνι,
- οι ζημιές από θάλασσα,
- οι ζημιές από την αρκούδα
- και οι ζημιές από το αγριογούρουνο

Αναγγελία Ζημιάς

- Ως προς την αναγγελία της ζημιάς ακολουθούνται το που, πότε και από ποιόν έγινε.

Συμπλήρωση Δήλωσης Ζημιάς

Ο Ανταποκριτής του ΕΛ.Γ.Α., αφού παραλάβει τη δήλωση ζημιάς, την καταχωρίζει στο ειδικό πρωτόκολλο του ΕΛ.Γ.Α. και παραδίδει στον ασφαλισμένο αντίγραφο, στο οποίο αναγράφεται ο αριθμός πρωτοκόλλου, τα τέλη εκτίμησης που καταβλήθηκαν και η χρονολογία παραλαβής της δήλωσης

Διαδικασίες Εκτίμησης

- Ο ασφαλισμένος είναι υποχρεωμένος να υποδείξει το αγροτεμάχιο που έπαθε ζημιά, ενώ οφείλει να δώσει στον εκτιμητή κάθε πληροφορία ή αποδεικτικό στοιχείο του ζητηθεί.

Κοινοποίηση

Ο Ανταποκριτής υποχρεούται χωρίς καθυστέρηση και μάλιστα την ίδια ημέρα της παραλαβής των Δηλώσεων Ζημιάς να καλέσει με σχετική πρόσκληση, η οποία τοιχοκολλάται στα Γραφεία του Δήμου/Κοινότητας, τους ενδιαφερόμενους ασφαλισμένους, να λάβουν γνώση των πορισμάτων της εκτίμησης.

Εκκαθάριση

Ειδικότερα, το ποσό της ασφαλιστικής αποζημίωσης, υπολογίζεται σε συνάρτηση με

- Την κατά στρέμμα ή δένδρο παραγωγή και τον αντίστοιχο αριθμό στρεμμάτων ή δένδρων
- Το ποσοστό της ζημιάς
- Την τιμή αποζημίωσης κατά μονάδα προϊόντος.

Πόροι του ΕΛ.Γ.Α.

- τα έσοδα από την ειδική ασφαλιστική εισφορά
- τα έσοδα από την πρόσθετη ασφαλιστική εισφορά η οποία ορίζεται σε ποσοστό επί της ασφαλιζόμενης αξίας της φυτικής παραγωγής για την ασφαλιστική κάλυψη καλλιεργειών με αυξημένη απαλλαγή,
- τα έσοδα από την προαιρετική ασφαλιστική εισφορά, η οποία ορίζεται σε ποσοστό επί της ασφαλιζόμενης αξίας της φυτικής παραγωγής για την ασφαλιστική κάλυψη των προαιρετικά ασφαλιζόμενων κινδύνων.
- η ετήσια επιχορήγηση από τον τακτικό προϋπολογισμό του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων για την κάλυψη των λειτουργικών δαπανών του ΕΛ.Γ.Α..
- οι λοιπές κρατικές επιχορηγήσεις προς τον ΕΛ.Γ.Α. που έχουν εγκριθεί από την Ε.Ε.,
- η γενική εισφορά υπέρ ΕΛ.Γ.Α. που επιβάλλεται επί του εισοδήματος από γεωργικές επιχειρήσεις,
- τα τέλη εκτίμησης ζημιών, οι αμοιβές και τα έσοδα από τις υπηρεσίες που παρέχει ο ΕΛ.Γ.Α. προς τρίτους,
- επιχορηγήσεις από ειδικά ταμεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.) και άλλων διεθνών οργανισμών,
- οι αποδόσεις των κεφαλαίων του, οι δωρεές, τα κληροδοτήματα και οι κάθε είδους εισφορές φυσικών ή νομικών προσώπων,
- οι αποδόσεις από την επένδυση των αποθεματικών.

Ασφαλιζόμενη αξία αγροτικής παραγωγής

- τον αριθμό των στρεμμάτων ή δένδρων,
- τη μέση παραγωγή ανά νομό και ανά στρέμμα ή δένδρο των δηλούμενων καλλιεργειών
- την αξία του παραγόμενου προϊόντος ανά κιλό ή τεμάχιο, ανάλογα με την καλλιέργεια.

ΟΠΕΚΕΠΕ – ΕΠΙΔΟΤΗΣΕΙΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΑΓΡΟΤΩΝ

- Ο Οργανισμός Πληρωμών και Ελέγχου Κοινοτικών Ενισχύσεων Προσανατολισμού και Εγγυήσεων είναι ο Ελληνικός Οργανισμός πληρωμών των κοινοτικών ενισχύσεων που λειτουργεί από το 2001 υπέρ του δημοσίου συμφέροντος και εποπτεύεται από τον Υπουργό Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.

Εξισωτική Αποζημίωση

Το συνολικό ετήσιο ποσό της εξισωτικής αποζημίωσης που μπορεί να χορηγηθεί κατά περιοχή και δικαιούχο εξαρτάται από

- τον αριθμό των στρεμμάτων που κατέχει και αξιοποιεί σε ορεινές, μειονεκτικές και με ειδικά προβλήματα περιοχές,
- το είδος της εκμετάλλευσης (πχ. τα αρωματικά φυτά έχουν μεγαλύτερη ενίσχυση από άλλες καλλιέργειες),
- εάν ανήκουν στο καθεστώς νέων Γεωργών ή αν είναι διάδοχοι πρόωρης συνταξιοδότησης,
- εάν είναι βιώσιμες οι εκμεταλλεύσεις τους,
- εάν έχουν επαγγελματική κατάρτιση και επιμόρφωση οι νέοι γεωργοί,
- εάν είναι οι δικαιούχοι κάτοικοι νησιών Αιγαίου ή κάτοικοι ορεινών περιοχών
- και δύναται να φτάσει στις ορεινές περιοχές μέχρι 5500 € ανά δικαιούχο και στις μειονεκτικές περιοχές τα 5000 €.

Η Ενιαία Ενίσχυση

Για την εφαρμογή της Ενιαίας Ενίσχυσης, σύμφωνα με τον Κανονισμό, κάθε κράτος μέλος θέσπισε ένα «Ολοκληρωμένο Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου» (ΟΣΔΕ) το οποίο περιλαμβάνει:

- μία ηλεκτρονική βάση δεδομένων με τα στοιχεία των δικαιούχων που περιέχονται στις αιτήσεις παροχής ενίσχυσης,
- ένα ηλεκτρονικό σύστημα αναγνώρισης αγροτεμαχίων με τη χρήση συστημάτων γεωγραφικών πληροφοριών (GIS),
- ένα σύστημα προσδιορισμού και καταγραφής των Δικαιωμάτων Ενίσχυσης, που περιλαμβάνει όλα τα αγροτεμάχια της εκμετάλλευσης και τον αριθμό και την αξία των δικαιωμάτων της Ενιαίας Ενίσχυσης,
- τις Αιτήσεις καταβολής Ενίσχυσης,

Η Ενιαία Ενίσχυση

- ένα Ολοκληρωμένο Σύστημα Ελέγχου που περιλαμβάνει και σύστημα αναγνώρισης και καταγραφής των ζώων και
- ένα μοναδικό σύστημα καταγραφής της ταυτότητας κάθε γεωργού, που υποβάλλει αίτηση για παροχή ενίσχυσης.
- Το ύψος της Ενιαίας Ενίσχυσης για κάθε παραγωγό δεν είναι το ίδιο και εξαρτάται από δύο παράγοντες:
- την ονομαστική αξία των δικαιωμάτων του κάθε ενδιαφερομένου δικαιούχου, όπως έχει υπολογιστεί με βάση τα στοιχεία πληρωμών της περιόδου αναφοράς,
- τον αριθμό των δικαιωμάτων, τα οποία πραγματικά και αποδεδειγμένα έχει ενεργοποιήσει.

Η Κοινή Γεωργική Πολιτική προς το 2020

Συνεχίζεται η στήριξη του γεωργικού εισοδήματος κυρίως από τις άμεσες ενισχύσεις, αλλά ο ρόλος των τελευταίων αλλάζει σε δύο σημαντικούς άξονες:

- Σταδιακά οι άμεσες ενισχύσεις θα εξισωθούν ανά εκτάριο και θα καθοριστούν ενιαία σε περιφερειακό επίπεδο, με την κάθε χώρα να επιλέγει την περιφερειοποίηση με δικά της αντικειμενικά κριτήρια, πρωτίστως σχετιζόμενα με αγρονομικές παραμέτρους ή άλλα αντικειμενικά κριτήρια.
- Θα ενισχυθεί ο περιβαλλοντικός τους προσανατολισμός με τη σύνδεση του 30% της ενίσχυσης με την υποχρεωτική τήρηση συγκεκριμένων απλών περιβαλλοντικών πρακτικών, την παράλληλη διατήρηση των κανόνων πολλαπλής συμμόρφωσης και την ενίσχυση των περιβαλλοντικών προγραμμάτων του δεύτερου πυλώνα.

Η Κοινή Γεωργική Πολιτική προς το 2020

Η ΚΓΠ χρειάζεται αναμόρφωση για να μπορεί να αντιμετωπίζει καλύτερα προκλήσεις όπως:

- η επισιτιστική ασφάλεια,
- η κλιματική αλλαγή και η αειφόρος διαχείριση των φυσικών πόρων,
- η μέριμνα για την ύπαιθρο και η αναζωογόνηση της αγροτικής οικονομίας,

Καινοτομία στην Κοινή Γεωργική Πολιτική 2014-2020

Η νέα ΚΓΠ για να μπει η καινοτομία στη ζωή του αγρότη προτείνει η ΕΕ να ενισχύσει τη γεωργική έρευνα από €1,9 δισ. σε €4,5 δισ (2014-2020) ώστε να αποκτηθούν περισσότερες και καλύτερες γνώσεις σχετικά με:

- τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις της γεωργίας,
- την ασφάλεια και την ποιότητα των τροφίμων,
- την αποτελεσματικότερη λειτουργία του αγροδιατροφικού συστήματος,
- τη διατήρηση και προώθηση της ποικιλομορφίας στην ευρωπαϊκή γεωργία,
- την προσαρμογή των γεωργικών μεθόδων παραγωγής στην κλιματική αλλαγή
- τη διατήρηση της βιοποικιλότητας,
- τον εντοπισμό εναλλακτικών λύσεων που προσφέρουν ανανεώσιμες πηγές ενέργειας

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

- Το γενικό συμπέρασμα που προκύπτει από την εν λόγω έρευνα είναι ότι η γεωργική εκμετάλλευση δεν πρέπει να εξαλειφθεί. Η παραγωγή αγροτικών προϊόντων θα πρέπει να κεντρίζει όλο και περισσότερο το ενδιαφέρον των νέων λόγω της σημερινής κατάστασης (οικονομική κρίση, ανεργία). Για το λόγο αυτό θα πρέπει η κυβέρνηση να στηρίζει συνεχώς τον αγρότη και να του παρέχει προγράμματα ως προς το ξεκίνημα του. Όσον αφορά τις ενισχύσεις αποτελούν το στήριγμα των αγροτών και αν σταματήσει η χορήγηση τους δεν θα μπορούν να ανταπεξέλθουν στις απαιτήσεις του επαγγέλματος αυτού. Επομένως, η πρακτική εφαρμογή της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής μπορεί να επιφέρει ανάπτυξη στον αγροτικό τομέα.